

Společná tisková zpráva Zeleného kruhu, Hnutí DUHA, Čistého nebe, Centra pro životní prostředí a zdraví a Pražských matek

TOP 09 chce faktickou beztestnost pro pálení odpadů Vláda zítra projedná její návrh na zrušení kontrol kotlů

úterý 9. října 2018

Pálení PET lahví či jiných odpadů chce TOP 09 ulehčit nezodpovědným majitelům domácích kotlů, kteří zamořují vzduch desítkám či stovkám okolních rodin. Skupina poslanců (Miroslav Kalousek, Dominik Feri, Helena Langšádlová, Karel Schwarzenberg, František Vácha a Vlastimil Válek) totiž podala návrh novely zákona o ochraně ovzduší, kde navrhuje zrušit právo úředníků přijít k lidem do kotelny zkontrolovat dodržování zákona (tedy zejména jestli nejsou spalována zakázaná paliva) [1]. To je přitom jediný způsob, jak získat důkazy a viníka pokutovat. V praxi má však zejména preventivní efekt.

Ústavní soud již dříve potvrdil, že je ustanovení v pořádku a odmítl žádost o jeho zrušení [2]. Novelu zákona odmítá Ministerstvo životního prostředí a navrhuje vládě negativní stanovisko [3]. Ekologické organizace zabývající se kvalitou ovzduší a ochranou zdraví apelují na vládu, aby k návrhu novely přijala negativní stanovisko, a na všechny politické strany v Poslanecké sněmovně, aby poslanci a poslankyně novelu zamítli v prvním čtení.

Možnost kontroly domácích topenišť v případě opakovaného důvodného podezření (například, když majitel domu vypouští černý kouř a obtěžuje tak své sousedy či celou obec) je podmíněna předchozí úřední výzvou a poté je omezena pouze na prostory, kde se nachází kotel a skladuje palivo. Od zavedení této možnosti došlo k malému množství kontrol (přitom domácím kotlem na tuhá paliva přitom topí přes půl milionu domácností). Ministerstvo životního prostředí ve svém vyjádření k novele potvrzuje, že úředníci svoji pravomoc rozhodně nezneužívají [3]. Hříšníci většinou zareagují na písemnou výzvu a nenechají dojít situaci až ke kontrole [4].

Samotná TOP 09 se přitom do Poslanecké sněmovny dostala s velmi kvalitním ekologickým programem. Přímo k ovzduší představila konkrétní propracovaný plán. Navrhla zavedení uhlíkové daně, která po vzoru progresivních zemí EU napraví systém obchodování s emisními povolenkami, a navíc zpoplatní nově i škodlivé pálení uhlí v domácnostech [5]. Zatímco slíbené návrhy zatím nepředložila (a to ani u příležitosti nedávné vládní novely zákona o ochraně ovzduší), předkládá zbytečnou novelu, kterou riskuje TOP 09 naopak zhoršení kvality ovzduší a zdraví lidí.

Znečištění ovzduší z lokálních topenišť je závažný problém, a to zdaleka nejen kvůli spalování odpadků, ale také hnědého uhlí a v případě nevyhovujících kotlů či kamen i dřeva. Téměř 60 % obyvatel Česka žije v oblastech, kde znečištění ovzduší překračuje zákonem stanovené limity, nejčastěji prach či rakovinotvorné polycyklické aromatické uhlovodíky [6]. Pokud vyjdeme z limitů dle Světové zdravotnické organizace, dýchají nezávadný vzduch pouze lidé v odlehlých částech Šumavy a dalších odlehlých oblastí [7]. Vlivem zvýšených koncentrací prachu roste

celková nemocnost i úmrtnost, zejména na onemocnění srdce a cév, mrtvice, onemocnění dýchacího ústrojí, a potíže astmatiků, chronická bronchitida. Každý rok vlivem znečištění předčasně zemře více než 10 tisíc Čechů a Češek [8].

TOP 09 má v jedné věci pravdu - novela zákona o ochraně ovzduší je potřeba. Kromě kontrol a kotlíkových dotací totiž musí stát také zvednout standardy pro používání kotlů a kamen. Zatím platí pouze konec topení v kotlích 1. a 2. emisní třídy (1. září 2022), ale pro další zlepšování ovzduší musí být stanoven i datum konce kotlů a kamen 3.-5. emisní třídy. Také zatím není vyřešeno financování pokračování výměny kotlů a kamen po vyčerpání současných peněz připravených z fondů EU. Bez dalšího financování se znečištění ovzduší z lokálního vytápění nevyřeší. Chybí také motivační zpoplatnění uhlí jako paliva pro lokální topeniště [9].

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl:

“TOP 09 slibovala vyčištění vzduchu. Místo toho navrhuje faktickou beztestnost pro paliče PET lahví a dalších odpadků, kteří otravují život širokému okolí. Vláda by měla říct jasné ne škodlivému návrhu a poslanci a poslankyně jej smést v prvním čtení.”

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl:

“TOP 09 by udělala lépe, kdyby plnila své silné a správné ekologické předvolební plány a snažila se prosadit například potřebné zpoplatnění znečištění ovzduší z domácích kotlů a kamen. Touto novelou naopak riskuje zdraví lidí a také to, že už jí příště její ekologické sliby nikdo neuvěří. Novela zákona samozřejmě potřeba je, ale taková, která kvalitu ovzduší zlepší.”

MUDr. Miroslav Šuta, expert Centra pro životní prostředí a zdraví v oblasti ekologických a zdravotních rizik:

„Ze strany politiků TOP 09 jde o zcela iracionální krok v situaci, kdy znečištěné ovzduší v Česku každý rok způsobí předčasnou smrt více než 10 tisíc lidí, hospitalizaci tisíců pacientů s nemocemi srdce a cév a onemocnění stovek dětí vážnými respiračními chorobami. Místo řešení skutečného problému zamoření ovzduší, které podle WHO vede k mnohamiliardovým ekonomickým ztrátám ve výši několika procent HDP, vytváří po TOP 09 falešného strašáka zcela ve stylu Miroslava Sládka nebo Tomia Okamury. Zatímco pravicoví extrémisté strašili lidi virtuálním nebezpečím invaze sudetských Němců nebo uprchlíků, TOP 09 bojuje s virtuálním strašákem invaze úředníků do soukromí českých domácností.“

Nikola Carić, ředitel Čistého nebe, řekl:

“TOP09 si zřejmě neuvědomuje, že stačí jeden čoudící komín a rázem je zamořená celá vesnice a nebo část obce. Nedomnívám se, že kvůli jednomu člověku, který neví jak a čím zatápně v kotli by měli být v nevýhodě ti, kteří to vědí a jsou ohleduplní ke svému okolí.”

Kontakty:

Daniel Vondrouš, ředitel asociace ekologických organizací Zelený kruh, 724 215 068, daniel.vondrous@zelenykruh.cz

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, 723 559 495, jiri.kozelouh@hnutiduha.cz

Miroslav Šuta, expert Centra pro životní prostředí a zdraví, 608 775 754, miroslav.suta@centrum.cz,

Nikola Carić, ředitel obecně prospěšné společnosti Čisté nebe, 734 740 341, nikola.caric@cistenebe.cz,

Poznámky:

[1] <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNB58A7F6P>

[2] [https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2017/Pl. US 2 17 vc. disentu.pdf](https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2017/Pl._US_2_17_vc._disentu.pdf)

[3] <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNB58A7DN6>

[4] <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/kontrola-kotlu-v-bytech-je-v-poradku-potvrdil-ustavni-soud-z/r~8c3eeafc712a11e7986b0025900fea04/>

[5] http://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2017/09/hodnoceni_vlady.pdf

[6] Nejčastěji je důvodem zařazení do těchto oblastí výskyt karcinogenních polycyklických aromatických uhlovodíků (souhrnně vyjádřených jako benzo(a)pyren), které se váží na prachové částice a jejichž hlavním zdrojem je nedokonalé spalování fosilních paliv, zcela dominantně pak uhlí v lokálních topeništích.

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_o_stavu_zivotniho_prostredi/publikace/\\$FILE/SOPSZP-Zprava_ZP_CR_2016-20171211.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_o_stavu_zivotniho_prostredi/publikace/$FILE/SOPSZP-Zprava_ZP_CR_2016-20171211.pdf), str. 37 a str. 50

[7] <https://www.denik.cz/ekonomika/mezinarodni-limity-pro-ovzdusi-splnuje-jen-sumava-poletavy-prach-trapi-cesko-20180509.html>

[8] Air Quality in Europe 2017: <https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2017>

[9] Při rostoucí ceně emisní povolenky jsou však také stále více diskriminovány domácnosti napojené na centrální zásobování teplem oproti těm, které spalují uhlí v domácím kotli či kamnech. Teplárny totiž platí emisní povolenky, zatímco producenti tříděného uhlí - které přitom způsobuje na jednotku vyrobené energie násobně vyšší znečištění ovzduší - neplatí. Zdanění emisí oxidu uhličitého mimo systém EU ETS navíc požaduje i Státní energetická koncepce ČR a Politika ochrany klimatu v ČR.